

žavnem svetu v svojo korist. V Beogradu živeči Slovenci dobivajo neprestano pisma in prošnje, naj intervenirajo, da bo Državni svet to ali ono pritožbo čimprej rešil in to v gotovem smislu. Zato je treba javnosti in prizadete opozoriti, da je državni svet sodnija, ne pa upravna instanca. Intervencije pri sodniji pa so nedopustne. Svetovati je zato, da se vsi tozadevni pritiski v bodoče opuste.

Splošne vesti.

Srečno in veselo novo leto želimo vsem našim sotrudnikom in naročnikom!

Uredništvo in uprava UČITELJSKEGA TOVARISA.

— Na višji pedagoški šoli v Zagrebu se odpre tretji tečaj. Pri prosvetnem ministrstvu je bila deputacija iz Zagreba, ki je naprosila otvoritev tretjega letnika.

— Dodatek k razpisu učnih mest na osnovnih šolah v ljubljanski oblasti.

Na osnovni šoli v Domžalah, šolski okraj Kamnik, se razpisuje eno mesto za učitelja ali učiteljico;

na osnovni šoli v Laškem, šolski okraj Laško, eno mesto za učitelja ali za učiteljico;

na dekliški osnovni šoli v Trbovljah-Vodah, šolski okraj Laško, eno mesto za upraviteljico;

na osnovni šoli v Preserju, šolski okraj Ljubljana-okolica, eno mesto za učitelja in eno mesto za učiteljico;

na osnovni šoli v Valtj vasi, šolski okraj Novo mesto, eno mesto za učitelja ali za učiteljico.

— Kar ne več vprašaj! Univerzalni informativni biro »Argus«, Knez Mihajlova ul. 35. Tel. 6-25. Beograd, (Pasaž Akademije Nauka.)

— Izpremembe v šolstvu pri mariborski oblasti. Svoje mesto je nastopil v prosvetnih zadevah višji nadzornik dr. Poljanec kot referent. Do ureditve novih prostorov za oblast pa bo reševal prosvetne zadeve mariborske oblasti še v Ljubljani. Višji šolski nadzornik za osn. šole g. Schell že posluje v Mariboru, kakor tudi dva novoimenovana okrajna šolska nadzornika gg. Lichtenwallner in Tomažič. Z dnem 20. decembra 1924 so dobila šolska oblastva ukaz, da imajo spise pošiljati direktno v Maribor.

— Meščansko — deško in dekliško šolo — dobila v bližnji bodočnosti viška in zgornješišenska občina pri Ljubljani. Predpriprave so v teku.

— Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani je ustregla prošnji Zveze jugoslov. železničarjev in dovolila za člane in njih družine 50% popust, in sicer za balkon in galerijo. Zveza je založila posebne izkaznice, ki jih izdaja pokrajinski odbor za vsakokratni obisk gledališča. S temi izkaznicami se dobe pri gledališki blagajni, ki si izkaznico pridržijo, vstopnice za polovično ceno, in sicer le zvečer pred predstavo.

— Kurz za izpite na meščanskih šolah. Pokrajinski odbor Zveze jugoslov. želez. priredi v Ljubljani večerni kurz, v katerem bi se člani, ki se nahajajo na položajih III. kategorije uradnikov, a so

Sibiriji, jedli mesa jelenov pri Eskimih; zlezli bomo v kotle raznih strojev, splezali na jambore anten, iskali zlato in diamante, delali v kemijskih laboratorijih in izdelovali bomo fizikalne aparate, zbirali rastline, hrošče in metulje. Zanimali se bomo za vse kar nas obdaja.

Ponavljam: Troje je besed, ki nas bodo razveseljevale; Narava, šport in tehnika!

Kdor hoče z nami, na krov! In sedaj: Dvignite sidre! Odjadrajmo! —

In oglejmo si še vsebino: Iz narave: Ali še pride nova ledena doba? Lov na nosoroge. Kako je na luni? Antilope. Rastlinske kisline. Bened. O vremenu itd. Šport: O teku. Plavanje. Ribolov. Solčna kopel. Pravila za nogomet. O pravilnem držanju telesa itd. Tehnika: O mostovih. Svetovni rekordi motornih čolnov. Zvezdarne. Moč atoma. Hamburško pristanišče itd. In še bogata rubrika »Razno«. List je tudi bogato ilustriran.

Ali ni to krasen program? In kakor si je »Zvonček« osvojil srca otrok, tako bi se tudi tak list. Dajmo, premišljajmo o tem in dajmo mladini kar ji gre, zakaj s takim listom ji bomo vzbudili veselje do prostovoljnega učenja in spoznavanja — in pokažimo ti to, česar neliši in ne more videti v šoli.

pri prevodbi ostali zvančniki, ker niso imeli dovolj šolske izobrazbe, pripravljali za izpit za četrti razred meščanske šole. Poučevali bi strokovni učitelji meščanskih šol, ako se priglasijo dovolj reflektantov. Prijave sprejema pokrajinski odbor Zveze, Gradišče 7.

— Ormoško okrajno učiteljsko društvo je nabralo dne 6. novembra t. l. pri zborovanju za prezgodaj umrlo tovarišico gđc. Barico Klampfer k njenemu spomeniku 150 Din ter iz društvene blagajne dodalo še 50 Din, tako da je v ta namen odposlalo 200 Din. Uboga nima roditeljev! N. v m. p.!

Imenovanja in napredovanja.

— Iz ministrstva prosvete. Profesor beograjske univerze dr. Viktor Novak je imenovan za referenta za visokošolske zadeve.

Naša gospodarska organizacija.

—g Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta je darovala gđc. Anica Škerletova, učiteljica s Sinjega vrha, 30 Din. Živela! — Letošnji darovi znašajo 25.017,50 Din. — Društvo se ob sklepu poslovnega leta 1924. vsem darovalkam in darovalcem najprilicneje zahvaljuje in prosi nadaljnje blagonaklonjenosti ter želi dosežim društvenim podpornikom in njihovemu naraščanju srečno in plodonosno novo leto 1925!

REZERVNI SKLAD

prostovoljni organizacijski davek.

X. izkaz.

Blagajniško stanje po IX. izkazu	4487,50 Din
Seljan Marija	8.— »
Hočevar Terezija	8.— »
Stroj Mira	8.— »
Konjiško učit. društvo	250.— »
skupaj	4761,50 Din.

Prispevki za rezervni sklad so skoro popolnoma izostali. Naše članstvo pozablja na to prepotrebno ustanovo.

Tovariši in tovarišice! Spomnite se je z malim zneskom sedaj ob novem letu.

Vsem darovalcem iskrena hvala!

Vesele praznike in srečno novo leto vsem!

Upravnik.

—r Za obmejne šole. Mariborska moška CM podružnica je uvedla letos obsežno nabalno akcijo v svrhu podpore obmejnih šol z božičnico. Z nabrano vsoto in skladdom bivšega odbora Slovenske šole v Mariboru je bilo razdeljeno obmejnim šolam 23.675 Din. Posamezne šole so dobile povprečno po 1500 dinarjev.

Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učitelstvu in šolam, posebno pa šolskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim-strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potem Učiteljske knjižarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica, štev. 6.

Ocene.

— Maurica Leblanc: »Tigrovi zobje«. Iz francosčine prevel F. J.—o. Knjižnica »Jutro«, zvezek 7. Ljubljana 1924. Založilo »Jutro«, št. 274. Cena broš. 30 Din, vez. 40 Din, poštnina 2 Din.

»Tigrovi zobje« spadajo med najzanimivjše detektivske romane. Skozin-skoz napet, duhovit in poln velikih, občudovanja vrednih dogodkov, ki se dogajajo radi podedovanja dvestomilijonske dedščine. Kdor vzame knjigo v roke, jo ne odloži preje, dokler je ni prečital. Roman je okrašen z lepo naslovno sliko. Naroča se pri upravi »Jutra« ali »Tiskovni zadrugi« v Ljubljani.

—k Schönherr. Zemlja. Življenska komedija v treh dejanjih. Posloven M. Skrbinek. Oder, zbirka gledaliških iger 8. zv. V Ljubljani 1925. Založila Tiskovna zadruga. Cena broš. 15 Din, poštnina 75 para več.

Schönherrjeva drama Zemlja je zajeta iz pristnega kmečkega življenja. Godi se visoko v gorah v obližu ledenikov na posestvu 72 let starega Kremena, ki noče izročiti svojega posestva 46 letnemu sinu Janezu, ki bi se rad oženil z očetovo dekle Rezo ter postal samostojen. Upanje se mu vzbudi, ko udari očeta konj, da začne hiriti. Vedno ga je manj, vsak dan je slabši, tako da je na zadnje sam prepričan, da ga »hoče imeti zemlja«. Zato si da napraviti rakev, ki stoji odsej poleg njegove postelje v kateri preleži vso zimo. Janez se pripravlja medtem, vedno pričakujoč očetovo smrti, na ženitovanje. Pridno teče zibelko za otroka, ki se mu ima naroditi. Ko pa zapihajo prve pomladanske sape,

tedaj prešine življenska sila tudi starega Kremena, da se mu obrne na bolje, razbije rakev in prekrži sinove račune. Reza mora od hiše in se oženi z ledinim gruntarjem, Janez postane še nadalje očetov hlapec.

Pisatelj je hotel v Zemlji pokazati kmetiškega človeka v njegovi veliki ljubezni do zemlje in v hrepenenju po lastnem kosu zemlje. Ljubezen do lastne zemlje pride do najkrepkejšega izraza v starem Kremenu, hrepenenje po njej pa v Rezi in Katli. Janez po svoji naravi ni kmet, ker tega hrepenenja ne pozna. Njemu gre le zato, da postane samostojen in da si ustanovi lastno družino.

»Zemlja« je drama polna učinkovitih scen. Našim diletantskim odrom bo izredno dobro došla.

—k Janko Kersnik, Agitator. Roman. »Prosveti in zabavi« 8. zv. V Ljubljani 1924. Založila Tiskovna zadruga. Cena broš. 18 Din, vez. 23 Din, poštnina 1,25.

Nova izdaja Kersnikovega romana Agitator je izšla v jako primerni dobi. Pravkar vršče se volilno gibanje nam pomaga primerjati z našimi volilnimi borbami pred 40. leti, ko so se narodno zavedni Slovenci nahajali v najhujšem boju z nemškutarijo. »Agitator« podaja verno sliko takih volitev z vsemi mogočimi spletkami, intrigami in čudnimi zvezami, s katerimi si pomaga do zmage nemškutar Meden, medtem, ko narodni kandidat Hrast odstopi. Med politične boje je vpletena idealna ljubezen Korenova glavnega agitatorja narodne stranke, do Milice hčerke graščaka Boleta, ki jo pa hočejo politični nasprotniki istotako razdreti in onemogočiti.

—k Zadnji dnevi v Ogleju. Izviren roman iz petega stoletja. Spisal Carli-Lukovič, priredil Joža Lovrenčič. Izdala in založila Goriška Matica v Gorici in stane trdo vezana 28 Din, broš. 22 Din. V založbi ima za Jugoslavijo knjigo le Učiteljska knjižarna v Ljubljani.

Že lepo ilustrirana naslovna stran je zelo mična za otroke in nam kaže boje v Ogleju, ki jih opisuje roman. Knjiga pa ni zanimiva samo za otroke, temveč jo bodo kaj radi čitali tudi odrasli. Oglej, to starodavno zgodovinsko mesto, ki je igralo v preteklosti tako veliko vlogo, je danes upropaščeno in neznatno. Roman nam kaže tudi na minljivost narodov in na zgodovinske narodne boje, ki so se odigrali v teh krajih, spominja nas pa na turške pohode in boje, ki so opisani v nešteti knjigah Mohorjeve družbe, po katerih je pri nas mladina in ljudstvo tako rado segalo. Knjigo prav toplo priporočamo!

—k E. Bulwer: Poslednji dnevi Pompejev, roman, II. del. Splošna knjižnica št. 25. V Ljubljani 1924. Založila Zvezna tiskarna in knjižarna. Strani 280. Cena broš. 26 Din, vez. 32 Din.

V »Splošni knjižnici« je te dni izšel kot 25. zvezek tudi drugi del tega prekrasnega romana, ki so ga težko pričakovali vsi ljubitelji lepe knjige. Bulwerjeva pripovedna umetnost je splošno znana in priznana. Njegova dela so prevedena v vse kulturne jezike. Tisočim in tisočim strmečih bralcev pričara veliki angleški pripovednik vedno iznova davno minule dobe s tako resničnostjo in s tako pretesljivostjo, da človek res doživlja one davne čase, ko se je pogrezal stari svet in je vstajalo krščanstvo. Z nepristranstvo resničnega umetnika slika Bulwer vrline in napake starega sveta: življenje razkošnih bogatašev, poganskih svečnikov, trgovcev in krasotic, pa tudi preprostega ljudstva. Vse njihovo govorjenje in početje stopi pred nas s tako jasnostjo, kakor da je skrivnostna sila vzbudila ono, kar je izginilo pred 19. vekovi in nam dovolila za nekaj trenutkov živeti v onem svetu. Krščanstvo vstaja in tiho ruši temelje vsega tedanjega reda. Nevidno se širi, raste in se razpreza, dasi se mu zoperstavljajo Rimljani in Grki z vsemi silami. Med ves ta boj je vpletena ljubavna zgodba dveh bitij, lepe Grkinje Jone in Atenca Glavka. Zavist in spletke starega pohotneža, egipčanskega svečenika Arbaca, je preganjajo pri vsakem koraku in pritirajo naposled nedolžnega Glavka pred levovo žrelo. Tedaj pa se zamaje zemlja, ognjenik Vezuv se odpira in začne sipati pogubo in gorje na mesto Pompeji. Veličastni, groze polni prizori so tako pretresljivi, da človeku zastaja dih, ko zre v duhu to strašno razdejano. Drugemu delu sta pridejani dve pisni pisatelja Plinija, ki je na lastne oči videl pogin Pompejev. Poleg tega je dodejan temu zvezku tudi tolač manj znanih imen itd. za celotno delo.

—k Utva: Kragulčki, zbirka mladinskih pesmi, ilustrirala Ksenija. V Ljubljani 1924. Založila Zvezna tiskarna in knjižarna. Strani 64. Cena originalno vezani knjigi 18 Din.

Utva nam prezentira za Miklavža in Božič eleganten šopek ljubkih gladko zvencev, deloma lirčnih, večinoma pripovednih, marsikje nedolžno-šegavih mladinskih pesmic, ki obravnavajo za nežno otroško dušo zgolj privlačne in lahko razumljive predmete. Ker so verzi gladki in beseda prožna in neprisiljena, se vtisnejo otroku prav lahko v spomin, tako, da so pesmice prav uporabne za prilčne deklamacije. »Kragulčki« so že izšli pred leti v Trstu v prvi skromni izdaji, ki je že davno popolnoma pošla. Sedanja bolj razkošna izdaja, ki je prevzela iz prve izdaje le manjši del bolj priljubljenih pesmic, pa je bistveno pomnožena in spopolnjena z večinoma novimi pesmicami.

Tekstu je dodala Ksenija primerne ljubke ilustracije, ki služijo knjigi v okras in ponazorjenju opevane snovi. Kakor pesmice so tudi ilustracije po svoji tehniki in izvedbi prijetno doimljive za otroško dušo, tako, da se tekst in slike medsebojno spopolnjujejo. Tudi po svoji lični in okusni zunanji opremitvi in po originalni naslovni vinjeti je knjižica zelo vabljiva. Prepričani smo, da bo za našo najnežnejšo kakor tudi bolj odraslo mladino, kateri je namenjena, kaj mično in primerno Miklavžovo in Božično darilo, kakor sploh za našo šolsko mladino dobrodošlo čtivo. Saj so nekatere tebe pesmic že iz prve izdaje prevzete v šolska berila in deloma tudi uglasbene. Gotovo bo tudi iz druge izdaje marsikatera pesmica v te namene dobrodošla.

—k Ljubljanski tip. Satirično psihološki obrabi. Spisal Josip Suhý. Samozaložba: Ljubljana, Gledališka ul. 3/14.

V prav prijetni obliki opisuje pisatelj staro Ljubljano, da ožive v človeku spomini na prošle

čase, onim pa, ki jim ni znano življenje starih ljubljancov, je dana najlepša prilika, da se seznanijo v prav prijetni obliki z njimi. Ljubljana nekdanj, njene piščanke, kofetarice, zapečnjake, filistre, kukavice, škric in frakarje neutolajljive vdove, vseh, prav vseh se dotakne. Vsako zase, tvorijo vsi sestavke, ki so prepreženi s prav zdravim humorjem skupno lepo harmonično celoto. Usodepolna radirka, v privatni predsobi so sestavki, ki se jih čita z užitkom. Tudi nadaljni: Ljubljana v diluvialni dobi, ljubljanski trg, pomniki na trgu, pred glavno pošto, izleti, raz okno predmestne hiše, po Tivoliju itd., itd. vsi sestavki odkrivajo življenje ljubljancov. Tudi vele-sejma, izvoščakov in postreščakov, peric, mlekaric in Kočevarjev se spomni v posebnih poglavjih. Ni izostala tudi nekdanja »špekamra« na rotovžu, Kdor hoče neprisiljene zabave naj kupi knjigo in jo čita. Vredna je denarja in po vsebini in lepi opremitvi mesta v knjižnici.

Iz naše stanovske organizacije.

Vabila:

= VABILO k seji razširjenega odbora, t. j. vseh odbornikov in njih namestnikov učiteljskega društva za mariborski šolski okraj, ki se bo vršila v nedeljo, dne 11. januarja 1925 ob 1/211. uri v zborovalnici deške meščanske šole v Mariboru, Krekova ulica, po sledečem sporedu: 1. Določitev dneva in dnevnega reda za občni zbor meseca februarja, 2. Pregled računov, 3. Društvenina za 1. 1925. 4. Določitev članstva, 5. Slučajnosti. — Šijanec, predsednik.

Poročila:

+ KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo v ponedeljek, dne 24. novembra 1924 ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopiju v Radomljah. Navzočih je bilo 49 članov in članic.

Otvoritev in poročila. Tovariš predsednik Tomo Petrovec je otvoril zborovanje ter pozdravil vse navzoče. Izrekel je iskrene čestitke tovarišu Šmajdeku, ki je prestavljen iz Krnine za šolskega upravitelja v Št. Vid nad Ljubljano in tovarišu Špenku, ki pride zopet nazaj v kamniški okraj. — Zaključil je svoj pozdravni nagovor z željo, da ostane učiteljsvo vedno značajno. Režimi se menja, značaji pa morajo ostati vedno isti!

Zapisnik zadnjega zborovanja se je prečital in odobril.

Tovarišica blagajničarka je razdelila nato članske izkaznice tistim, ki so poravnali članarino.

Učiteljska samopomoč. Tov. Šmajdek je poročal nato o Učiteljski samopomoči ter vabil navzoče k pristopu. Njegove besede so imele lep uspeh in na novo je pristopilo 30 članov v to koristno društvo.

Predlogi in nasveti. Tovariš Tiran je nasvetoval in predlagal sledeče:

1. Prosim vse one tovariše in tovarišice, ki imajo čas, veselje in dovolj požrtvovalnosti, da bi hoteli sodelovati pri organizaciji okrajnega šolskega odra, v zmislu resolucij pokrajinske skupščine v Krškem, da se oglasijo ustmeno ali pisмено pri meni v svrhu dogovora, kako bi organizirali in pričeli z delom.

2. Zgode se med učiteljsvom slučaji, ki so v enem ali drugem oziru delikatni ter se ne iznesejo pred najbolj kompetentni forum — pred učiteljsko skupščino. Iznašajo se pa zato včasih na način, ki je učiteljski stanovski časti in medsebojnemu tovarištvu vse prej kot v prid. Da se temu pride v okom, predlagam: Vsak prizadeti predloži ali pošli predsedniku v zaprti kuverti pregananten opis dejanskega stanja brez imen ter naj izrecno navede točko, glede katere želi razsodbe tovarištva. Njegovo ime ostane tajno. Tako vprašalno skrinjico imajo uvedeno tudi mnoga druga učiteljska društva in se je zelo dobro obnesla. Primerna je ta oblika tudi za vse ostale predloge, pri katerih želi ostati predlagatelj neimenovan.

Prisilni deleži pri nabavljalni zadrugi v Beogradu. Leta 1921. smo morali korporativno pristopiti k neki uradniški nabavljalni zadrugi v Beogradu, od katere pa nismo dobili ne zadrugne knjižice, ne potrdila o članstvu, ne pravil, sploh ničesar, samo 100 Din so nam odtrgali od plače. Večina se nas je že vdala v usodo, pa po nepotrebnem: Vladna naredba sicer predpisuje vstop v zadrugo, vztrajanje v zadrugi pa ni obvezno. Odstopa od nje nihče ne brani. Odstopivši član ima tudi pravico do vrnitve zadrugnega deleža. Društvo predlaga, da naj poverjenstvo UJU v Ljubljani nasvetuje najkrajšo pot, da dobi učiteljsvo te nasilno mo vzetu dinarje nazaj. Sto članov po 100 Din = 10.000 Din. Če jih damo v podporni sklad za naše učiteljske, nam bodo ti hvaležni, beogradski nabavljalni židje se nam pa smejejo!